Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-04

TRN 2020–0262

Handläggare:
Bette Malmros

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har på remiss från Region Skåne beretts möjlighet att yttra sig över samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040. Tillväxt- och regionplanenämnden har beretts möjlighet att yttra sig till regionstyrelsen. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån tillväxt- och regionplanenämndens ansvar inom regional fysisk planering och regional utveckling. Yttrandet ska vara regionstyrelsen tillhanda senast den 19 februari 2021.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande
Förslag till yttrande
Remiss – samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040 finns att läsa https://skane.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=84ac9b4bad2a496b9ec4130fd41b2f51.

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrande över samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040, TRN 2020–0262, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Tillväxt- och regionplanenämnden har beretts möjlighet att yttra sig över Samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040 till regionstyrelsen. Förslag till regionplan visar på Skånes samlade vilja och förutsättningar för utveckling av de fysiska strukturerna. Regionplanen kommer att tillsammans med de kommunala översiktsplanerna visa riktningen för hur det framtida Skåne ska se ut.

Förvaltningen välkomnar förslaget och stöder upplägg, inriktning och utformning av planen. Det är inspirerande att ta del av Sveriges andra regionplan – förutom de regionplaner som tagits fram i Stockholmsregion – och värdefullt att dela erfarenheter mellan två storstadsregioner. Mot bakgrund av Region Stockholms erfarenhet av att ta fram regionplaner, lämnar förvaltningen främst synpunkter i form av regional relevans och förbättringsförslag, som kan bidra till att planen blir ett bättre stöd och vägledning för efterföljande planering. Det handlar exempelvis om målstruktur, mellankommunal samordning samt förtydliganden i avsnitt om tematiska planeringsprinciper.

Fysisk planeringen i en del av Sverige påverkar även andra delar av landet. Det kan handla om exempelvis sårbarhet i transportsystem, teknisk försörjning och godstransporter. Eftersom Skåneregionen fungerar som port mellan Sverige och det kontinentala Europa efterfrågar förvaltningen ett mer utvecklat resonemang om robustheten för effektiva gods- och logistikflöden från Europa - via Skåne - mot övriga Sverige.

Bakgrund

Plan och bygglagen, PBL, 7 kap reviderades 2019 och numera ska regional fysisk planering ske i Stockholms län och i Skåne län för att hantera frågor om mark- och vattenanvändningen som har betydelse för länet.

Med stöd av PBL har Region Skåne tagit fram sitt första förslag på regionplan och skickat ut på samråd. Region Skåne blir då landets andra region - förutom Region Stockholm - som tar fram en regionplan. Regionplanen är en strategisk plan som omfattar hela Skåneregionen. Planen är inte juridiskt bindande utan vägledande för efterföljande planering.

Samrådshandlingen består av fem delar; Mål och förutsättningar, Utvecklingsinriktning, Tematiska fördjupningar, Genomförande och uppföljning samt Konsekvensbedömning. Planen är digital och presenteras i verktyget StoryMap. Planen går även att laddas ner i pdf format.

De synpunkter som kommer in sammanställs i en samrådshandling. Synpunkterna ska bidra till att förbättra regionplanen inför nästa beredning hösten 2021.

Överväganden
Regionplanen och Plan- och bygglagen, 7 kap
Revideringen av PBL innebär ett tillägg: *att regionplanen ska verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses, samt verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter*. Samrådshandlingen hanterar till viss del bostadsförsörjningen och klimatpåverkan, men mot bakgrund av tillägget i PBL anser förvaltningen att det kan finnas anledning att ytterligare belysa eller utveckla dessa aspekter.

Regional relevans, mellankommunal samordning och nationellt perspektiv
Huvuddelen av förvaltningens synpunkter handlar om samrådshandlingens övergripande struktur, inriktning och regionala relevans. Synpunkter på regional relevans handlar exempelvis om vilket stöd som planen kan ge för efterföljande planering och mellankommunal samordning eller vilka tematiska områden som Region Skåne valt att fokusera på. Förvaltningen har en löpande samverkan med storstadsregionerna och har följt Region Skånes arbete med att ta fram planen. Det finns ett stort mervärde i detta ömsesidiga erfarenhetsutbyte – både för att utveckla en regionplan och regionplaneringen, men även för att agera tillsammans i frågor som är av storstadskaraktär. De synpunkter som lämnas på samrådshandlingen syftar därför till att bidra till ökad användarnytta och förstärkt regional relevans.

Andra synpunkter handlar om Skåneregionens relation till sin omvärld och det faktum att fysisk planeringen i en del av Sverige påverkar andra delar av landet. Eftersom Skåne fungerar som port mellan Sverige och det kontinentala Europa vore det värdefullt med ett mer utvecklat resonemang om sårbarhet och robusthet i transportsystem och för gods- och logistikflöden, teknisk försörjning och en begränsad klimatpåverkan. Förvaltningen påtalar behov av att säkerställa strategiska lägen för olika typer av gods och logistikhantering.

Förvaltningen har inte berett synpunkter i förslaget till yttrande på områden eller alternativa sträckningar som kräver lokalkännedom.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Bette Malmros
Regionplanerare

Tillväxt- och regionplanenämnden

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2021-02-04

TRN 2020–0262

Regionstyrelsen

registrator.rlk@sll.se

Yttrande över samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040

Inledning

Region Stockholm har på remiss från Region Skåne beretts möjlighet att yttra sig över samråd för Regionplan för Skåne 2022–2040. Tillväxt- och regionplanenämnden har beretts möjlighet att yttra sig till regionstyrelsen. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån tillväxt- och regionplanenämndens ansvar inom regional fysisk planering och regional utveckling. Yttrandet ska vara regionstyrelsen tillhanda senast den 19 februari 2021.

Synpunkter

Inledningsvis välkomnar nämnden det förtjänstfulla arbete som legat till grund för samrådsförslaget. Av erfarenhet vet nämnden vilket omfattande arbete och process det innebär att ta fram en regionplan och det är inspirerande att ta del av förslaget. Det är även värdefullt att dela erfarenheter som regionplaneorgan för att ytterligare förstärka den regionala nyttan av regionplanering och ge tydlig vägledning för efterföljande planering. Nämnden ser mycket positivt på den löpande samverkan som finns mellan storstadsregionerna och hoppas på fortsatt samarbete inom flera områden framgent.

Övergripande struktur och regional relevans

Nämnden har med stort intresse tagit del av samrådshandlingens inriktning och utformning. Planen hanterar många regionala frågor av regional relevans och bör ge ett bra stöd för olika aktörer i den efterföljande planeringen. En stor mängd kartor och illustrationer kompletterar texten på ett pedagogiskt sätt och bidrar till ökad förståelse för geografiska samband, flöden och relationer. Namn och begrepp för olika kapitel såsom *Utvecklingsinriktning*, *Planeringsstrategier* och *Planeringsprinciper* är mycket lika varandra. För att öka förståelsen och få bättre genomslagskraft kan det därför vara en fördel att välja begrepp som inte riskerar att förväxlas med varandra.

Mål och förutsättningar
Nämnden vill understryka nyttan av en uppföljningsbar målstruktur. Målstrukturen i RUFS 2050, som är Stockholmsregionens senaste regionala utvecklingsplan, används som utgångspunkt i efterföljande planer och strategier. Delmålen är uppföljningsbara och är en bra utgångspunkt i diskussion om planens måluppfyllelse kopplat till olika tidsperspektiv.

Trender, utmaningar och ett nationellt perspektiv
Nämnden är positivt till de trender och utmaningar som samrådshandlingen lyfter fram. Nämnden uppmärksammar särskilt utmaningarna om Region Skånes relation till omvärlden, och risken för att en minskad tilltro och tillit till demokratiska institutioner kan bidra till sociala motsättningar och oro. Det är en styrka att planen lyfter utmaningen om minskad tilltro och tillit eftersom denna utmaning är aktuell i olika delar av Sverige.

Nämnden håller med om att Skåneregionen fungerar som port mellan Sverige och det kontinentala Europa, men efterfrågar ett mer utvecklat resonemang om Skånes relation till sin omvärld – och hur detta påverkar resten av Sverige. Fysisk planering i en del av Sverige påverkar på olika sätt länkarna till andra delar av landet. Det kan handla om sårbarhet och robusthet i transportsystem, gods- och logistikflöden, teknisk försörjning och en begränsad klimatpåverkan. Kopplingen norrut mot resten av Sverige får dock ett litet utrymme i samrådshandlingen och det vore önskvärt om detta perspektiv utvecklas.

Utvecklingsinriktning, tematiska fördjupningar, markanvändningskarta och mellankommunal samordning
Nämnden anser att de tematiska fördjupningarna fångar frågor som är av regional relevans. Det är inspirerande att ta del av planens hantering av exempelvis flerkärnighet, ortsstrukturen, hälsofrämjande livsmiljö samt blågrön infrastruktur. Det är särskilt glädjande att planen pekar ut kollektivtrafiknoder, eftersom det finns många synergieffekter av att samordna utvecklingen av bebyggelse och kollektivtrafik.

Ansvaret för bostadsförsörjningen är i nuläget delat mellan stat och kommun. Enligt den nya kap 7 i plan- och bygglagen ska regionplaneringen verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses. Nämnden har förståelse för att bostadsförsörjningen kan uppfattas som en kommunal fråga, men vill lyfta fram det mervärde som regionplanering kan tillföra för att hantera regionala utmaningar i denna fråga. En väl fungerande bostadsförsörjning är exempelvis mycket viktig för en regions tillväxt och attraktionskraft.

Transportsystemet hanteras brett och nyanserat i samrådshandlingen. Vid val mellan olika investeringar i transportsystemet understryker nämnden vikten av att utgå från ett långsiktigt systemperspektiv som inkluderar både miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Övriga Sverige är beroende av hur Skåne planerar för godsflöden. Effektiva gods- och logistikflöden är en viktig nationell fråga och störningar eller brister i kapaciteten kan få stora konsekvenser för hela Sverige. Nämnden efterfrågar därför ett resonemang om godsflöden som inkluderar övriga Sverige men även behov av att säkerställa strategiska lägen i Skåne för olika typer av gods- och logistikhantering. Nämnden vill samtidigt understryka fördelarna med planens planeringsprincip att främja klimatsmarta godstransporter genom att föra över en större andel av transittrafiken till järnväg och sjöfart.

Nämnden efterfrågar en tydligare viljeinriktning i regionplanen för att minska klimatpåverkan. För att nå nationella mål krävs sannolikt en tydligare koppling mellan olika planeringsprinciper och/eller föreslagna insatser och uppsatta mål. Planen skulle med fördel kunna utveckla exempelvis vilka insatser som har störst klimatpåverkan. Nämnden stöder samrådsförslagets hantering av teknisk infrastruktur och elkraftfrågan och ser positivt på framtida erfarenhetsutbyte och samverkan mellan regionerna även i denna fråga.

Nämnden välkomnar förslag till mark- och vattenanvändningskarta. Kartan ger en samlad bild av region Skånes framtida utveckling och kan med stor sannolikhet fungera som en gemensam målbild för många aktörer. En mark- och vattenanvändningskarta visar viktiga funktioner och samband över administrativa gränser och uttrycker därmed vad som är lämplig mellankommunal samordning av regional betydelse. För att kartan ska ge god vägledning för efterföljande prövning och beslut, föreslår nämnden att kartan kompletteras med en text som beskriver hur aktörer ska tolka och använda kartan. Det är också ett stöd för efterföljande planering om regionplanen anger vilka frågor som är av mellankommunal betydelse.

Genomförande och uppföljning
Kapitlet beskriver på ett tydligt och pedagogiskt sätt hur planen avses genomföras. Genomförandet är ambitiöst och är fokuserat. Nämnden stöder en satsning på dialog och samverkan för att underlätta ett genomförande av planen.

Konsekvensbedömning
Nämnden stöder metodiken bakom planens konsekvensbedömning och ser stora likheter med hur de samlade konsekvenserna av RUFS 2050 redovisas.